

ОПШТИНА БРУС

www.opstinabrus.org.rs

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА
ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА
У ОПШТИНИ БРУС
2010-2014**

БРУС, ДЕЦЕМБАР 2010 ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Увод	
➤ Уводна реч председника Општине	3
➤ Шта је ЛАП за унапређење положаја избеглих и ИРЛ	4
➤ Захвалност учесницима/цама у процесу израде ЛПА	5
Сажетак (резиме) ЛПА	6
Поглавље 1: Општи подаци о Општини Брус.....	7
Поглавље 2: Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у општини Брус	20
Поглавље 3: Анализа ситуације, закључци и препоруке	22
Поглавље 4: Приоритетне циљне групе	28
Поглавље 5: Општи и специфични циљеви	29
Поглавље 6: Активности – задаци за реализацију ЛПА	30
Поглавље 7: Ресурси/буџет.....	34
Поглавље 8: Аранжмани за примену	34
Поглавље 9: Праћење и оцена успешности	36

УВОД

Уводна реч председника Општине Брус

Поштовани суграђани,

У нашој општини у протеклих осамнаест година према евиденцији Повереништва за избеглице евидентирано је 701 избегло лице и 319 интерно расељених лица, која су избегла са простора бивших југословенских република и са КиМ. Данас се тај број знатно смањио, тако да је тренутно на евиденцији 58 избеглих и 45 интерно расељених, што је 0,55% укупног броја становништва општине. Локална заједница не може да занемари потребе ове групе својих суграђана.

У име општине Брус познатој по традиционалној отворености за сарадњу, подршку и неговање општих хуманих вредности, желим да Вас обавестим да смо израдили Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица која живе на нашој територији. Локална самоуправа намерава да својим суграђанима – избеглим и интерно расељеним лицима, обезбеди могућности за што квалитетнији живот у локалној заједници.

Главни правац нашег деловања, формулисан у овом документу, односи се на обезбеђење услова за локалну интеграцију, решавањем основних потреба избеглих и интерно расељених лица и њихових породица. Основни циљ локалне интеграције је обезбеђивање могућности присутној популацији за социјалну и економску равноправност са свим осталим грађанима и за достојанствен живот у заједници.

С обзиром да примена и реализација овог Плана захтевају различите ресурсе, локална самоуправа учествује у његовом финансирању и на тај начин изражава своју решеност да унапреди квалитет живота избеглих и интерно расељених лица у општини Брус. Изузетно је важно да ће План спроводити локални кадрови, ослањајући се на своја стручна знања и друге професионалне компетенције.

Сматрамо да је овај документ логичан наставак општег, стратешког приступа локалне самоуправе развоју општине и побољшању услова за живот грађана. Након усвајања и успешно започетог процеса примене неколико кључних стратешких докумената локалне заједнице – Стратегија локалног економског развоја, Локална стратегија социјалне политике, успешно спровођење Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица, даће допринос и даљој реализацији општих стратешких опредељења локалне самоуправе.

Посебно истичем да и овај документ јасно наглашава да је један од приоритета свих нас који управљамо овом општином, да обезбедимо боље услова живота за све избегле и интерно расељене, који су нашли уточиште у нашој општини.

Брус,
Децембар 2010.год

Председник,
Зоран Шљивић

Шта је Локални план акције за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица

У овом документу под процесом локалног акционог планирања унапређења положаја избеглих¹ и интерно расељених лица² (ИРЛ) подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот избеглих и интерно расељених лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода 2010-2014 године. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у заједници у планирању и примени плана. Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

У оквиру овог документа, под избеглим и интерно расељеним лицима подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Стратешки оквир пројекта одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за решавање питања избеглих и интерно расељених лица и другим националним стратешким документима од значаја за ову област³. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција у најбољој пракси, овај Пројекат узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне које су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење локалних акционих планова за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Брус, заснивао се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

1 Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), избеглица је особа која из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила је своју државу и не може или због поменутог страха не жели да се у њу врати. Појам избеглице је Протоколом из 1967. године проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу .

(<http://en.wikipedia.org/wiki/Refugee>)

2 Интерно расељене особе су оне које су биле присиљене да напусте своје домове, али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити; рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити специјална Конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права.

(http://www.articleword.org/index.php/Displaced_person)

3 Детаље о осталим Националним документима погледати у Поглављу: Анализа ситуације и закључци

- Локални – спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- Партиципативан – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и интерно расељеним у локалној заједници;
- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама унапређења положаја избеглих и интерно расељених;
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних података о положају и потребама избеглих и интерно расељених лица у Општини Брус, коришћени су следећи извори: резултати интервјуа са потенцијалним корисницима/цама и састанака са локалним актерима, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесеријата за избеглице Републике Србије, Општинског повереништва за избеглице, Црвеног крста, локалних невладиних организација, итд. Процес израде Плана спроведен је у периоду новембар-децембар 2010. год.

Захвалност учесницима/цама у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја у Општини Брус, формиран је Савет за управљање миграцијама и трајна решења коју су чинили представници/це: локалне самоуправе као носиоца процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и Повереништво за избеглице; институција која се на локалном нивоу бави питањима избеглих и интерно расељених; и Комесеријата за избеглице Републике Србије.

Улога Савета за управљање миграцијама и трајна решења била је да учествује у реализацији активности на општинском нивоу у вези са израдом општинског плана за побољшање услова живота и решавање проблема избеглица и интерно расељених лица. Предузете активности допринеле су да се:

- Унапреде сопствени капацитети за планирање кроз одговарајуће обуке организоване од стране Комесеријата уз финансијску подршку ОЕБС/а;
- Обезбеде потребни подаци, непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и интерно расељеним лицима;
- Размењују информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењују усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинишу циљеве, правци развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- Планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана;
- Ради на писању завршног документа;

- Иницира јавна расправа о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Скупштини Општине на усвајање.

Чланови/ице Савета за управљање миграцијама и трајним решењима су:

- Мирољуб Јеличић, помоћник председника општине за економски развој и инвестиције;
- Зоран Шљивић, председник општине;
- Зоран Марковић, заменик председника општине;
- Новица Нешић, шеф Одсека за урбанизам, грађевину и имовинско-правне послове;
- Радован Московљевић, шеф Одсека за друштвене делатности;
- Раде Грујић, директор ЈП Дирекције за грађевинско земљиште, путеве, планирање и изградњу Брус;
- Мирко Лопушина, секретар Црвеног крста
- Повереник за избеглице

Захваљујемо се свим члановима/цама Савета за управљање миграцијама и трајним решењима на учешћу у процесу планирања.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања су били представници/це Центра за социјални рад, Црвеног крста, Општинска управа, Национална служба за запошљавање, ПИО, УНХЦР, Полициска станица Брус, укључујући и групе потенцијалних корисника/ца који су повремено учествовали у консултативном процесу. У различитим фазама рада, стручну подршку процесу локалног акционог планирања и израде финалног документа пружила је консултанткиња ангажована од стране Комесеријата уз финансијску подршку ОЕБС/а. Посебну захвалност изражавамо Комесеријату за избеглице Републике Србије.

Резиме

Локални акциони план за унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица у општини Брус је плански документ који по први пут целовито поставља решавање питања ове осетљиве друштвене групе у општини.

Документ је продукт тимског рада Савета за управљање миграцијама и трајним решењима и осталих локалних актера који су били укључени у консултативни процес. Доноси се за период од 2010 – 2014 године. Део потребних средстава обезбедиће локална заједница активирањем већ постојећих и издавањем додатних ресурса, а остатак ће се прибавити од донаторских програма.

Акциони план почива на анализи проблема и процени потреба избеглица и интерно расељених лица којих тренутно у општини Брус има 102.

Основни циљ овог програма је **Побољшање социјално – материјалног положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Брус путем програма за трајно решавање стамбеног питања и економско осамостаљивање и оснаживање.**

Приоритетне циљне групе којима ће се план бавити су: самци, вишечлане породице без решеног стамбеног питања и незапослени. Задаци кроз које ће се реализовати наведени циљ биће програми помоћи стамбено збрињавање најмање 10 породица избеглих и ИРЛ (кроз) изградњом објеката за социјално становање у заштићеним условима; програми помоћи стамбено збрињавање најмање 5 породица избеглих и ИРЛ кроз помоћ у грађевинском материјалу за завршетак започете стамбене градње тј. за адаптацију постојећих, безусловних стамбених објеката; програми помоћи економско осамостаљивање и оснаживање најмање 19 (породица) избеглих и ИРЛ кроз програме преквалификације и доквалификације као и кроз пакете доходних активности, у сарадњи са НСЗ и донаторима; као и програми помоћи стамбено збрињавање најмање 5 породица избеглих и интерно расељених лица кроз програм откупа домаћинства са окућницом.

Управљање реализацијом акционог плана вршиће Савет за миграције и трајна решења Општине Брус именован од стране Председника Општине, а непосредну имплементацију обављаће разнородни локални актери.

Поглавље 1. Основни подаци о Општини Брус

Општина Брус простире се у централном и југоисточном делу Републике Србије. Територија општине Брус налази се на копаоничком масиву захватајући територију источног дела Копаоника од највишег места Панчићев врх 2.017 метара до најнижег предела села Златари, између река Расине и Грашевке. Површина општине износи 605 км². Просечна надморска висина општине Брус је 450 м.

Може се рећи да општина Брус има добар положај према крупним географским целинама и просторима у којима се налазе значајни природни ресурси Републике Србије, положај према саобраћајницама, развијеним привредним регионима и крупним пословним центрима.

Општина Брус граничи се са општинама: Рашка, Лепосавић, Куршумлија, Блаце, Крушевац и Александровац. Припада Расинском округу.

Административни центар општине је градско насеље Брус који је смештен између Расине и Грашевачке реке.

ПРИРОДНИ РЕСУРСИ Подручје општине Брус располаже рудним резервама. Локалитет „Раићева гора“ располаже одговарајућим количинама антимона, олова и цинка. На локалитету „Врело“ откривене су знатне количине базалта. У руднику „Бело Брдо“ врши се експлоатација олова и цинка, а веће резерве ових руда налазе се на локалитету „Запланина“. На локалитету „Јарам-Дубока“ утврђене су и откривене резерве волостанита. Веће количине руде зеолита откривене су на подручју села Игош.

Подручје општине богато је и минералним водама. До сада су извршена истраживања на локалитету у Брусу, Судимљу и Жареву. Иза садашњег здања Дома културе налази се извор минералне воде из кога са дубине од 700 метара тече 8 литара воде у секунди, чија је температура 27°C.

Поред минералних својстава ове воде имају и лековита својства нарочито код лечења кожных болести и болести унутрашњих органа. Због својих физичких и хемијских особина минерална вода у Брусу, у народу названа „Бруска бања“, може се користити као допунско средство за лечење код следећих обољења: хронични гастритис, дуоденитис, обољења желудца и црева, хронични холециститис, хронично обољење јетре, обољења бубрега и мокраћних путева и друге.

Постоје и још седам извора по оближњем Гвоздовцу који се још зову и „Девојачке сузе“, због своје бистрине и чистоте и свог простирања на релативно уском пределу.

Територија општине Брус нема већих транзитних токова. Воде које настају на територији општине одводњавају се у три слива. Најмањи слив је Ибар коме припада Гобелјак, Плочанска и Крива Река. Сливу Топлице припадају Голичка, Запланинска и Дубока Река, а сливу Западне Мораве највећи водни ток ове територије - Расина (598м²), од чега незнатна површина припада општини Блаце (Блаташница). Тектонски услови средишњег дела територије општине Брус условили су изразит ток Расине са латкастим скретањем (атар села Разбојне), од југоистока ка североистоку. Расина је „хидролошки хендикепирана“ јер је остала без левих притока. Највеће притоке Расине су: Грабовничка, Грашевачка, Батотска и Блаташничка река. Карактеристичне хидролошке појаве су: „Бруска бања“ (бушотина топле сумповите воде) и природни извори „жаревачке киселе воде“ и киселе воде у Судимљу.

На територији општине Брус се налази вештачко језеро Ћелије. Површина слива вештачког језера Ћелије је 598 км². Средњи годишњи протицај Расине на месту бране је 6,13 м³ у секунди. У језерском басену акумулирано је 51,5 милиона м³ воде која се користи за наводњавање земљишта и водоснабдевање Крушевца. Дубина воде је 45 метара, а њена провидност за време лета износи 4 метра.

Амплитуде водостаја језера Ћелије зависе од количине падавина и обима воде која се користи. Највиши водостаји су крајем пролећа, а најнижи крајем лета и почетком јесени. Појединих година ниским водостајима се одликују и зимски месеци јер се протицање воде у језеро сведе на минимум. Током летњих дана температура

површинског слоја воде износи 25 до 27°C, те је она погодна за купање и спортове на води. Зими се успоставља индиректна термичка стратификација воде, али је лед изузетна појава само за време хладнијих зима. Језеро Ћелије посећују спортски риболовци, а повремено се на њему организују различите манифестације.

Јавно предузеће "Србија-шуме", Шумско газдинство "Расина" Крушевац, газдује државним шумама на површини од 61.350 ха, које се налазе на планинама: Копаоник, Јастребац, Буковик, Жељин, Гоч и Гледићке планине. Обавља надзор и стручне послове у приватним шумама на површини од 40.000 ха, газдује државним ловиштима на површини од 25.000 ха, производи све врсте четинара и лишћара, откупљује орахове трупце, печурке и лековито биље.

Шумска управа Брус послује у оквиру ЈП „Србија-шуме“ ШГ „Расина“ Крушевац. Основана је 1906. године и покрива административну територију општине Брус. Газдује на површини од 21.946 ха, а од тога је 16.218 ха под шумом, а остало је необрасло. Од укупне површине под шумом 13.200 ха су лишћарне, а 3.018 ха су вештачки подигнуте шуме и углавном четинари. Најзаступљенија је буква.

ЗЕМЉИШТЕ Општина Брус располаже са око 34.470 ха обрадивог земљишта, што је око 0.5 ха по становнику, што је готово 4 пута више од минимума за обезбеђење егзистенције (по проценама за обезбеђење минималне егзистенције је довољно 0,17 ха обрадивог земљишта по једном становнику).

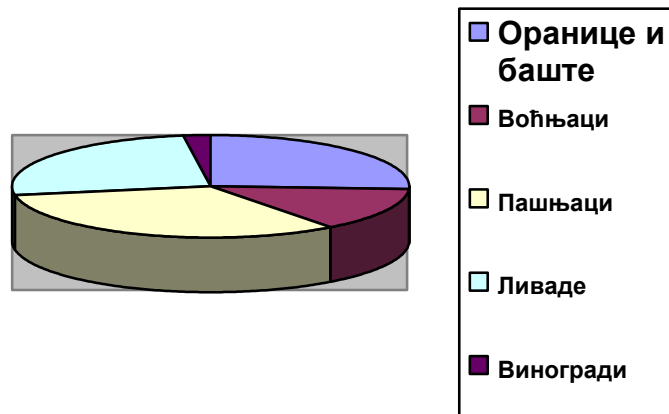
Пољопривредно земљиште јегодно за узгој великог броја култура укључујући ту и еколошки здраву храну, а према статистичким показатељима у општини Брус се највише сеје кукуруз и пшеница.

Табела 1. Земљиште по културама

Сектор својине	Укупна површ Ха	Оранице Ха	воћњаци Ха	виногради Ха	ливаде Ха	пашњаци Ха	шумско Ха	неплодно Ха
Приватни	33.377	7.865	4.223	679	7.598	3.385	9.206	421
Остали облици	27.200	327	196	6	499	6.937	16.901	2.334
Укупно	60.577	8.192	4.419	685	8.097	10.322	26.107	2.755

Пољопривредно земљиште на територији општине Брус можемо представити на следећи начин:

1. оранице и баште 8.192 ха
2. воћњаци 4.419 ха
3. пашњаци 10.322 ха
4. ливаде 8.097 ха
5. виногради 685 ха

Просечан пољопривредни посед у општини Брус је далеко већи у односу на остале општине Расинског округа, а посебно општине лоциране у равничарском делу као што су Варварин, Трстеник и Ћићевац.

Бруска општина је богата вегетацијом. Од укупно 60.577 ха земљишне површине, 43,09% површине чине шуме, 8,43% су воћњаци и виногради, а осталу површину заузимају оранице, ливаде и пашњаци. Земљиште је издељено на 61 катастарску општину. Просечна величина пољопривредног газдинства у општини Брус износи 6-7 ха. Нешто испод 50% газдинства поседује испод 4 ха земљишта. Значајно је мањи удео средњих газдинстава која имају 4-10 ха (око 35% газдинстава) земљишта. У општини су, међутим, присутна и газдинства са већим земљишним поседом. Процена је да има око 10% газдинстава са 10-15 ха земљишта у власништву и око 5-8% газдинстава са преко 15 ха.

ПОЉОПРИВРЕДА Већина становништва општине Брус живи од пољопривреде и сточарство им је основно занимање. Такву производну оријентацију условила је структура земљишта, јер од укупно 60.577 ха земљишних површина ливаде и пашњаци чине 30,41%. Сточарство је за пољопривреднике било генерацијско опредељивање и у условима када су сеоска насеља махом разбијеног типа сточарење је и најпродуктивније занимање.

Ратарска производња се заснива на 8.192 ха земљишних површина, односно свега 13,52% општинских пољопривредних површина. Основна ратарска култура у Брусу је кукуруз, док се знатно мање одгаја јечам и пшеница. Ратарска производња се заснива на малим парцелама површине око 1 ха (економски неисплатива производња). Ратарска производња је углавном у функцији сточарске производње, односно валоризује се кроз пласман стоке и млека.

Производња поврћа је мала и углавном фокусирана на кућне потребе и локално тржиште. Производња се заснива у баштама и мањим парцелама површине до 0,5 ха. Једино се кромпир сади на нешто већим земљишним парцелама.

Од воћарске производње гаје се шљиве, малине, купине, јабуке, крушке и грожђе. Основни проблем у производњи шљиве је непостојање тржишта, односно изузетно ниска цена у откупу шљиве (7,5-10 динара у 2007. години). Домаћинства су због тога принуђена да пеку ракију за коју такође немају тржиште. Постоји значајан број

газдинстава са вишегодишњим залихама ракије. Цена ракије у откупу је изузетно ниска и износи 1,2 динара по степену јачине.

Процена је да у општини Брус око 4.000 домаћинстава има сточарску производњу. По домаћинству се у просеку одгаја око 1 грло крупне стоке. Свега око 50 домаћинстава има 5-10 грла крупне стоке. У општини се одгаја око 3.800 крава и стеоних јуница и око 5.000 свиња, што указује на развијену говедарску производњу уколико се узму у обзир расположиве земљишне површине. У говедарској производњи постоји неколико специјализованих фарми за тов јунади. Ове фарме раде услужни тов као коперанти за поједине велике фирме.

Основна разлика у односу на остале општине Расинског округа је знатно развијена овчарска производња. У општини Брус се по подацима из пописа (2002. година) одгаја 14.928 оваца, што представља преко трећине броја свих оваца у Расинском округу. По броју оваца општина Брус се сврстава у општине са већим бројем оваца у Србији. У последње време се у општини бележи пад броја оваца и процена је да се у овом тренутку одгаја 10.000-11.000 оваца. Број оваца је довољан да се започне са системским развојем овчарске производње. Овчарство се развија у брдско-планинским регионима општине, у селима у којима је изражена миграција становништва. Развој овчарства се везује за старење газдинстава и недостатак радне снаге. Највећа овчарска газдинства имају 20-30 оваца. У региону нема јасне расне диференцијације у овчарској производњи. У расном саставу доминирају различити слојеви праменке и њихови мелези. Овде се врши одгој сјеничке овце, виртемберга и у малим процентима бергама.

Интезивна свињарска и живинарска производња није заступљена, нити има претпоставки за њихов развој. Велики проблем у процесу планирања развоја сточарске производње су лоше предиспозиције за развој ратарске производње, односно производње зрнасте сточне хране.

ПРИВРЕДА Привреда на територији општине Брус је развијена. Брус данас има неколико већих фабрика: “Модитал” (фабрика трикотаже и текстила), “Фуд” (фабрика уређаја и делова), “14. октобар” (машинска индустрија), “Полиплејт (фабрика пластике)”, ДОО “ВИС” (машинска индустрија), “Попекс” (фабрика воде), „Брзмин“ (фабрика воде), „Вино Жупа“-хладњача Брус ...

Такође у општини Брус има преко 50 приватних предузећа (за прераду дрвета, прераду воћа и поврћа, грађевинског материјала, итд...). Најпознатија су: ПП “Електрокомерц”, ПП “Воћепродукт”, “ ПП ”Матејићи”, ПП “Панићи”, ПП “Тргокомерц”, ПП “Оморика-коп”, ПП “Беометал”, ПП “Јаворац”, ДОО “Свит-хом”, ДОО “Фудленд”, ДОО “АС-груп”, Туристичко-угоститељско предузеће “Конак-Добродолац”, ПП “Нови дом”, ПП “Воћар-Копеоник”, ПП “Копи фуд”, ПП “Промаја”, ДОО “Будим-град”, “Раичевић ДОО”, ПП “Јанекс”, ПП “Браћа – Предолац”, итд...

У Брусу има преко 100 трговинских радњи које се баве продајом прехранбених производа, кућно-хемијских производа, продајом одеће и обуће, пољопривредним производима, техничком опремом, беби опремом, итд. У Брусу има око двадесет кафића, ресторана и кафана.

Од буџетских корисника у општини Брус ради Центар за културне делатности и библиотекарство, Центар за социјални рад, Завод за запошљавање, Дечји вртић, Дом здравља, Туристичка организација...

Такође у општини Брус раде и непрофитне невладине организације: НВО „Локална Кућа Развоја Брус“, Покрет Горана, удружење сточара “Берда”, удружење сточара “Сточар”, удружење воћара “Воћар”, удружење пчелара итд...

Од 1998. године у општини Брус ради и ЈП “Радио Брус”, а од недавно и РТВ “Брус” на којој се емитују емисије везане за важне догађаје који су се догодили на територији општине Брус.

ТУРИЗАМ Брус је подкопаоничка општина што јој одређује приоритет у могућностима развоја туризма у наредним деценијама. Планина Копаоник спада у најлепше и најпознатије планине. Планински пашњаци, простране четинарске шуме, изобиље, изворне, текуће и минералне воде су изузетни климатски услови за развој летњег, посебно зимског туризма (снежни покривач најмање траје 159 дана у години и 200 сунчаних дана у години).

У Брису је адаптиран хотел “Звезда”, а у процесу адаптације су одмаралиште “Врачар” и “Агроеспорт”. У самом граду Брису налази се велики олимпијски базен у чијем склопу се налази кошаркашки и одбојкашки терен, као и мали базен за децу.

Општина Брус располаже са 250 лежајева у склопу хотела “Сребрнац” на Копаонику.

У Брзећу се налазе хотел „Јуниор“ са три звездице, хотел „Озон“ који у свом склопу има спортску халу такође са три звездице и хотел „Копаоник 1“ са једном звездицом. У оквиру хотела “Јуниор” налази се велико фудбалско игралиште, два кошаркашка, једно рукометно, једно одбојкашко и једно игралиште за одбојку на песку. Такође у оквиру хотела “Јуниор” постоји и једно мало скијалиште за децу.

Сваке године има у просеку око 100.000 ноћења.

Дугорочним развојем Копаоника као туристичког центра и просторним планом Националног парка Копаоник на подручју општине Брус, дефинисани су следећи туристички центри:

- ТЦ „Јарам“
- ТЦ “Сребрнац”
- ТЦ “Циганска река-Рендара”
- ТЦ “Крива Река”
- ТЦ “Брзеће-Бела Река”

У Брзећу се налази жичара Бела Река која је дугачка 3000 м која се даље веже у систем осталих жичара на Копаонику. Наравно, ту је и мала ски стаза која није довршена.

Такође у неким селима (као што су Брзеће, Рибари, Влајковци) има потенцијала за развој сеоског туризма. У фази развоја је и реновирање старих воденица које су јако примамљиве за посетиоце.

У близини општине Брус се налазе и многи извори минералних и лековитих вода које су све више посећенији. Многобројни историјски споменици и манастири из XV, XVI, XVII и XVIII века налазе се на овим просторима који су и те како примамљиви за посетиоце. Нпр Козник...

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА И СПОРТ На територији општине Брус има неколико школских установа :

- једна предшколска установа (Вртић „Пахуљице“) у самој општини и неколико предшколских установа по околним селима
- четири основне школе (ОШ “Ј.Ј.Змај” у Брусу, ОШ “Први мај” Влајковци, ОШ “Вук Караџић” Блажево и ОШ “Бранко Раичевић” Разбојна)
- неколико четворогодишњих школа у околним селима, али се оне у задње време због малог броја ученика затварају и
- један средњошколски центар

Средњошколски центар у општини Брус се састоји из два одељења Гимназије, једног одељења економске школе, једног одељења куvara, једног одељења посластичара, једног одељења конобара и једног одељења туристичког техничара.

У оквиру основне школе и средњошколског центра у општини Брус постоји фудбалски, одбојкашки и кошаркашки терен. Остале ОШ у околним селима углавном имају фудбалски терен.

Од културних добара посебно треба издвојити Етно музеј постављен у згради Центра за културне делатности и библиотекарство, са акцентом на етнологији.

Велика манифестација „Дани Бруса“ у периоду од 19. августа до 21. августа, има за циљ да прерасте у традиционални културни догађај.

У општини Брус постоји културно уметничко друштво “Фрула” у оквиру кога је обухваћен фолклор, певање и рецитаторска секција. Оно има преко 200 чланова свих генерација, али највише је младих. Они су до сада постигли значајне резултате како код нас тако и у иностранству.

На подручју општине Брус постоји неколико спортских клубова који се такмиче у разним спортским дисциплинама. Од тога су два фудбалска клуба “Копаник” и “Фуд”, који су распоређени у три ранга такмичења. Већ десетак година постоји и борилачки џудо клуб “Паникоп”. Ту је и рукометни клуб. Чланови наведених спортских клубова су постизали значајне резултате како у Републици Србији тако и у иностранству.

Брус има два тениска терена која су углавном у летњем периоду пуна младих. Брус такође поседује и једну велику спортску салу која може да прими око 400 гледалаца. Ту је наравно и велики фудбалски стадион на којем се често сусрећу разне фудбалске екипе из свих делова Србије. Поред овог фудбалског стадиона налази се и велики олимпијски базен.

ПУТНА ИНФРАСТРУКТУРА Општина Брус се од давнина налазила на раскрсници путева, посебно захваљући свом географском положају. Од ваздушне луке Ниш је удаљена око 100 км, а од ваздушне луке Београд око 250 км.

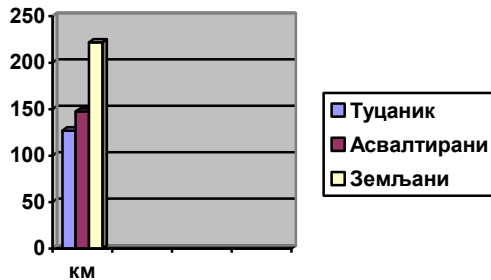
Аутопут Појате-Београд је од Бруса удаљен око 65 км. Кроз Брус не пролазе магистрални путеви, али је развијена мрежа регионалних и локалних саобраћајница. Најближа железничка станица је Стопања (30 км).

У општини Брус постоје регионални и локални путеви. Кроз општину иде регионални пут Крушевац-Јошаничка Бања и регионални пут Крушевац-Копаноник. Планина Копаноник је удаљена 35 км од Бруса, а језеро Ћелије се налази на половини регионалног пута Брус-Крушевац на удаљености око 20 км од Бруса.

На територији општине Брус има око 496 км пута по попису из 2008. године са Завода за статистику. Од тога су:

- 147,41 км асвалтираних путева
- 126,90 км туцаник (насутих) путева
- 221,70 км земљаних путева

Регионалних путева има око 63 км, а локалних 84,41 км.

Као што можемо видети општина Брус поседује велики део земљаних путева (221,70 км) на територији општине. Свакако асфалтирање ових путева треба да буде један од приоритета у циљу развоја села и амбијенталне привлачности општине. Још један податак који говори о саобраћајној неразвијености је да на 100 км² долази нешто више од 60 км магистралних и регионалних путева.

ЕЛЕКТРО МРЕЖА По подацима из Електродистрибуције Крушевац – погон Брус врши напајање потрошача електричном енергијом на територији општине Брус, као и дела територије општине Куршумлија (села Бабица, Жалица и Трењак) и захвата територију од око 650 км².

На територији коју покрива погон Брус постоје две ТС 35/10 кВ. Једна је у Брусу снаге (4+8), а друга у Брзећу снаге (2x2,5) МВА. Дужина 10 кВ мреже износи 195 км, а дужина нисконапонске мреже је 750 км. Брус ТС 10/04 кВ је 140.

ЕД Крушевац погон Брус напаја 7444 купаца из категорије домаћинстава и 650 купаца из категорије вирманаци.

ЕД Крушевац погон Брус запошљава 23 радника.

ПТТ КОМУНИКАЦИЈЕ Радна јединица ПТТ саобраћаја “Крушевац” пружа услуге на подручју општине Брус. Прва зграда у којој се обављао поштанско-телеграфски саобраћај у Брусу била је на месту претходне зграде поште, која је срушена 1996. године, а на чијим темељима је данас никла нова, савремена пошта. ЈРМ пошта у Брусу 37220 јединицама поштанске мреже и доставом покрива подручја: Разбојна 37223, Лепенац 37224, Милентија 37227, Блажево 37226, Брзеће 37225. У пошти општине Брус ради 39 радника, а од тога је један ВСС, 5 радника са V степеном стручне спреме, 22 радника са IV степеном стручне спреме и 11 радника са осмогодишњом школом.

ДЕМОГРАФСКИ ПОТЕНЦИЈАЛ Територијална површина и број становника општине Брус у односу на целу Србију и Расински округ је следећи:

	Површина ⁴ (км ²)	Процентуално учешће	Број ⁵ становника	Процентуално учешће	Густина насељености
Општина	605 км ²	0,68%	18.764	0,25%	31%
Округ	2.668 км ²	3,02%	259.441	3,5%	97,2%
Србија	88.361 км ²		7.411.569		83,9 ст/ км ²

Према подацима из 2002. године у општини Брус живи 18.764 становника, што представља смањење за 1.994 становника у односу на податке из пописа 1991. године. По просечном паду броја становника општина Брус је прва у Расинском региону и једна од општина са највећим процентом пада становништва у Србији. Старосна структура села је врло лоша.

Просечна густина насељености у општини је 31 становник по км², што је далеко испод просека Републике и округа. У општини је запослено 4.800 лица, 1.700 чека на посао, а 700 се налази на привременом раду у иностранству

Старосна структура становништва Општине је неповољна и постала је ограничавајући фактор њеног просторног и социоекономског развоја. То је посебно видљиво у насељима чији демографски потенцијали непрекидно и континуирано слабе.

За општину Брус карактеристично је да од укупног броја становника општине градско становништво је 1991. године чинило 22%, а 2002. године 24,4%.

ТАБЕЛА 2. БРОЈ СТАНОВНИКА ОД 1991-2002 ГОД. ПО ВРСТИ НАСЕЉА

ТЕРИТОРИЈА	1991	2002
ГРАД	4558	4783
СЕЛО	16773	14915
ОПШТИНА	21331	19698

Природни прираштај 1991. године је износио 2,2 %; 1995. године је био 0,4 %; а 2002. године је износио 6,8 %. У 1991. години разлика између броја рођених и броја умрлих постаје негативна, у тој години забележен је негативан природни прираштај.

4 – Подаци из Републичког Завода за статистику из 2002.године

5 - Подаци из Републичког Завода за статистику из 2002.године

ТАБЕЛА 3. СТОПА НАТАЛИТЕТА, МОРТАЛИТЕТА И ПРИРОДНОГ ПРИРАШТАЈА ЗА ОПШТИНУ БРУС ОД 1991-2002 ГОД.

ГОДИНА	СТОПА НАТАЛИТЕТА	СТОПА МОРТАЛИТЕТА	СТОПА ПР. ПРИРАШТАЈА
1991	10,00	12,2	2,2
1995	11,00	10,6	0,4
2002	8,9	15,7	6,8

Густина насељености у периоду од 1999. до 2002. године била је 31 становник на квадратни километар. Ако се зна да је у Србији 85 становника на км², Општина Брус спада у ред општина са мањом насељеношћу од просечне.

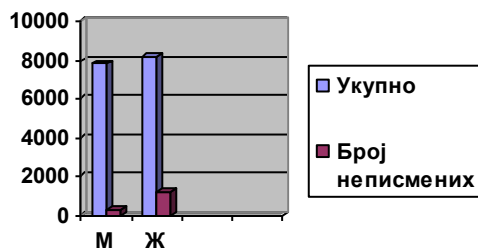
У 1991. години проценат мушког неписменог становништва био је 4,1%, а женског 19,4%. У 2002. години стање се побољшало. У 2002. години у општини Брус најчешће је учешће становника са завршеним средњим школама око 34%. Затим следе они са завршеном основном школом са око 18%. Најмање је високо образованих.

Образована структура становништва по школској спреми показује позитивне тенденције. Смањује се број становника без школске спреме и са не завршеном основном школом, а повећава се број становника са основним, средњим, вишим и високим образовањем.

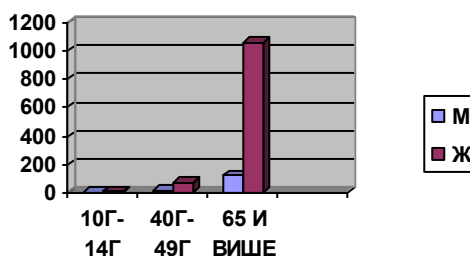
ТАБЕЛА 4. НЕПИСМЕНО СТАНОВНИШТВО СТАРО 10 И ВИШЕ ГОДИНА ПРЕМА ПОЛУ И СТАРОСТИ У ОПШТИНИ БРУС 2002. ГОДИНЕ

Пол	Укупно	НЕПИСМЕНИ									
		Свега		10-14	15-19	20-39	40-49	50-59	60-64	65 и више	Непознато
		Број	% у укупном								
М	7826	251	3,1	7	10	38	13	18	19	122	4
Ж	8138	1187	14,1	11	18	72	74	93	124	1056	39
Укупно	15966	1718	8,65	18	28	110	87	111	143	1178	43

НЕПИСМЕНО СТАНОВНИШТВО

ПРЕМА ПОЛУ И СТАРОСТИ

Етнички састав становништва је вишенационални. ⁶Од укупно 18764 на Попису 2002.год 18471 изјаснило се да су по националној припадности Срби што је 98,44% становништва, испод 0,3% од укупног становништва изјаснили су се да су по националности Роми, Југословени, Црногорци, Хрвати, Словенци, Бугари, Мађари, Македонци, Муслимани и Руси. Остали 160 односно 0,85% су неопредељени и неизјашњени.

⁶ Књига 1, Становништво, национална или етничка припадност, подаци по насељима, Републички завод за статистику, Београд, фебруар 2003, [ISBN 86-84433-00-9](https://doi.org/10.2478/9788684433009)

Могућност запошљавања и креирање нових радних места представља један од кључних економских и политичких проблема како на нивоу Републике Србије, тако и на подручју општине Брус. Свако ново улагање у било којој области се првенствено проматра са аспекта запошљавања и броја креираних нових радних места, док су остали аспекти утицаја нових улагања на економски развој у другом плану.

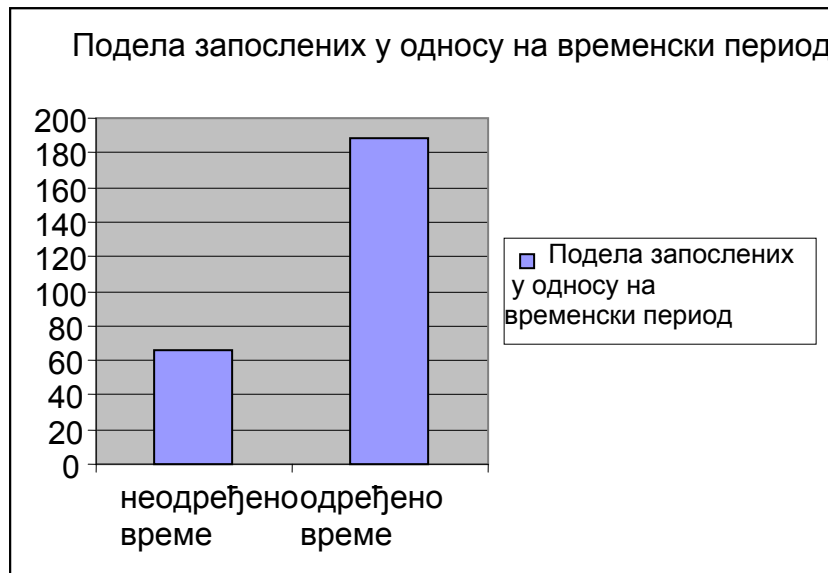
Просечна минимална зарада у општини Брус је 22.114 динара, а максимална зарада је 29.987 динара.

У 1991. години долази до пада броја активног становништва на 48% за рад повећања броја лица са личним примањем на 10%. У 2002. години се и даље смањује број активног становништва.

Број радно-способног становништва смањен је 2002. године у односу на 1991. годину за око 2200 лица. Веће је учешће мушког радно-способног становништва у том смањењу, односно више је спао број мушког него женског радно-способног становништва. У укупном броју радно-способног становништва има више мушкараца него жена, приближно је исто 1991. и 2002. године.

Становништво у општини Брус је највише запослено у прерађивачкој индустрији одмах иза ње преовладава туризам, а затим пољопривреда, мада део запосленог становништва ради и на својим пољопривредним газдинствима.

По подацима Националне службе за запошљавање експозитура Брус у јануару, фебруару и марту 2009. године на територији општине Брус је запошљено 255 лица, а од тога 66 на неодређено време, а 189 на одређено време а број новопријављених је 279.

У општини Брус има доста неквалификованих радника за које је најтеже обезбедити радно место. Високо учешће квалификованих радника и средње стручне спреме упућује на закључак да стручно образовање не прати потребе привреде.

Локално тржиште рада веома је статично. Потражња за радном снагом је врло ниска, понуда радне снаге неприлагођена актуелним и перспективним потребама привреде, а сви важни актери (од Националне службе за запошљавање, преко незапослених, образовних институција, до послодаваца) чекају да неко други реши проблем. Стога није чудно што велики број незапослених чека на посао више година.

Незапослена лица, Слободна радна места и Запошљавање у периоду од 01.01. до 31.12.2007. године											
Организациона јединица НСЗ	Незапослена лица		Пријаве потреба			Заопшљавање					
	Укупно	Жена	Укупно Одређе Неодређе			Укупно	Жена	Неодређено	Жена	Одређено	Жена
Испостава Брус	1.805	814	951	292	659	717	370	216	112	501	258
СВЕУКУПНО:	1.805	814	951	292	659	717	370	216	112	501	258

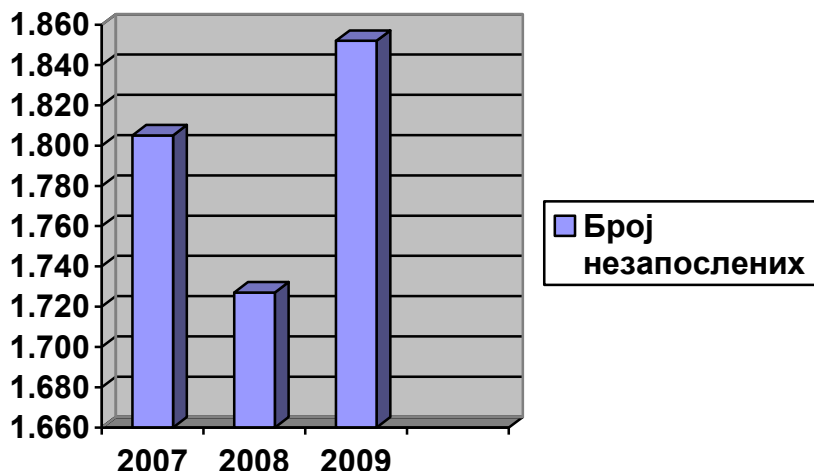
ТАБЕЛА 7. Незапослена лица, Слободна радна места и Запошљавање у периоду од 01.01. до 31.12.2007. године

Незапослена лица, Слободна радна места и Запошљавање у периоду од 01.01. до 31.12.2008. године											
Организациона јединица НСЗ	Незапослена лица		Пријаве потреба			Заопшљавање					
	Укупно	Жена	Укуп	Одређе	Неодређе	Укупно	Жена	Неодређено	Жена	Одређено	Жена
Испостава Брус	1.727	784	917	396	521	811	467	316	165	495	302
СВЕУКУПНО:	1.727	784	917	396	521	811	467	316	165	495	302

ТАБЕЛА 8. Незапослена лица, Слободна радна места и Запошљавање у периоду од 01.01. до 31.12.2008. године

Стање незапослених лица по занимањима, старости и полу са стањем на дан 31.03.2009. године							
	Укупно	До 18 год.	19-25. год	26-30. год	31-40. год	41-50. год	Преко 50. год
	Жена	Жена	Жена	Жена	Жена	Жена	Жена
I Степен спреме	619	1	52	42	147	146	231
	260	1	23	19	68	64	85
II Степен спреме	194	1	5	6	28	69	85
	121	1	3	5	19	41	52
Свега I и II степен	813	2	57	48	175	215	316
	381	2	26	24	87	105	137
III Степен спреме	540	0	117	72	115	153	83
	174	0	39	25	47	52	11
IV Степен спреме	387	0	63	45	115	116	48
	196	0	29	30	62	50	25
V Степен спреме	7	0	1	0	0	0	6
	1	0	0	0	0	0	1
VI Степен спреме	65	0	22	17	12	8	6
	34	0	12	9	7	5	1
VII Степен спреме	40	0	6	18	7	4	5
	21	0	3	12	3	2	1
III-VII Степен спреме	1.039	0	209	152	249	281	148
	426	0	83	76	119	109	39
СВЕГА	1852	2	266	200	424	496	464
	807	2	109	100	206	214	176

ТАБЕЛА 9. Стање незапослених лица по занимањима, старости и полу са стањем на дан 31.03.2009. године

ПРАВНИ ОКВИР ОПШТИНЕ БРУС Структуру локалне самоуправе Брус чини Председник Општине, Општинско веће општине Брус, Скупштина општине Брус и Општинска управа. Грађани општине Брус а међу њима и избегла-прогнана лица и интерно расељена лица са боравиштем на територији општине Брус, своја права остварују кроз рад Скупштине општине, Општинског већа, Општинске управе и Повереништва за избеглице.

Скупштина општине је представнички орган који има 45 одборника који се бирају на четири године.

Општинско веће је орган који усклађује остваривање функција Председника општине и Скупштине општине и врши контролно надзорну функцију над радом Општинске управе. Чланове Општинског већа којих има седам, на предлог Председника општине бира Скупштина општине на период од четири године. Заменик Председника општине је члан Општинског већа по функцији, тако да Општинско веће чине 9 чланова. У оквиру Општинског већа члановима нису понаособ подељена задужења већ се они у целини баве проблемима локалне заједнице међу којима једно од значајних места заузимају проблеми из области социјалне политике. Скупштина општине је марта 2010. године донела Решење о образовању Савета за управљање миграцијама и трајна решења.

За вршење послова локалне самоуправе у општини Брус, Општинска управа организована је као јединствен орган који у свом саставу има организационе јединице: одсек за финансије и планирање; одсек за друштвене делатности; одсек за урбанизам и грађевинарство и имовинско правне послове; одсек за скупштинске и заједничке послове; одсек за општу управу; одсек за унутрашњу контролу јавних прихода; одсек за инспекцијске послове, пољопривреду и заштиту животне средине, са укупно 57 запослених. У општини Брус ради задовољавања потреба од непосредног заједничког интереса за грађане насељених места образоване су 35 месних заједница, 11 месних канцеларија и 12 матичних подручја.

Повереништво за избеглице чини Повереник који је у сталном радном односу у Општинској управи. Повереништво постоји и ради од 1992. године. Координира рад између Комесеријата, општине и самих избеглих, прогнаних и интерно расељених лица. Повереништво је у свом раду помагало кроз различите видове давања новчаних средстава зависно од потреба. Корисници су углавном болесна лица, старе особе без икаквих новчаних примања. На иницијативу повереништва ђацима основних школа омогућен је бесплатан превоз, исхрана у ђачким кухињама, као и потребни уџбеници. Такође повереништво кроз свој рад, благовременим обавештавањем, пружањем савета и помоћи, учествује у свим тренутно актуелним акцијама и пројектима којима се жели омогућити бољи живот и интеграција избеглих и интерно расељених лица.

Поглавље 2.

Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у Општини Брус

По евиденцији Повереништва за избегла и интерно расељена лица у протеклих осамнаест година евидентирано је 701 избегло лице и 319 интерно расељених, са простора бивших Република СФРЈ и КиМ. Тренутно на територији општине Брус, по евиденцији Повереништва борави 58 избеглих и 45 интерно расељених лица, што указује на чињеницу, да су у назначеном периоду многи животни фактори учинили да се број ове категорије становништва у нашој општини смањи, тако да то чини 0,55% од укупног броја становника општине Брус. А почело је 10.08.1991.године када је у списак избеглих пријављених у прихватном центру (хала гимназије у Брусу) уписана прва избегличка породица Зоран и Зорица Руф из Сотина, Вуковар, Хрватска. Највећи избеглички талас из бивших република СФРЈ, а нарочито из БиХ и Хрватске, забележен је у периоду август-октобар 1995.године, а највише интерно расељених лица са КиМ, регистровано је у периоду јун-август 1999.године.

До 1995.године на територији општине тј. у Брусу, избегла лица била су смештена у два одмаралишта: "Врачар" и "Агроекспорт", да би адаптирањем-реконструкцијом објекта-старог Дома здравља био оформљен колективни центар "Стара болница", у који су се преместила избегла лица из напред поменути два одмаралишта. У колективан центар смештено је 120 избеглих лица, док је одређени број ове популације нашао уточиште у приватном смештају код рођака или пријатеља на читавој територији општине. Смештај у колективном центру трајао је до јуна 2002.године, када је исти угашен. Конверзијом поменутог колективног центра у Дом за старија избегла и интерно расељена лица, омогућено је да они најстарији и немоћни и напуштени, наставе боравак у истом, где су и данас и има их 34-оро. Осталих 69 избеглих и интерно расељених лица, од укупног броја присутних, налази се у приватном смештају и данас, као подстанари.

Табела 1: Број и структура расељених лица у општини Брус-јун1999-јун 2010.

р.б. година	број приј.	деца до 18 г.	преко 60.	самохрани	жене	бр.одјављених--
1. 1999	250	77	38	28	135	13
2. 2000	51	13	5	4	25	36
3. 2001.	7	4			4	50
4. 2002.	3	2			1	36
5. 2003.	4	2	1	1	2	25
5. 2004						16
6. 2005.						27
7. 2006.	2				1	31
8. 2007.						24
9. 2008.						15
10. 2009.	1				1	
11. 2010	1		1	1	1	1
СВЕГА :	319	98	45	34	170	274

ТАБЕЛА 2: Број и структура интерно расељених лица у општини Брус у 2010.год. на евиденцији до 18.год. од 18 до 60 г. преко 60 г. самохрани жене одјављено

45	18	21	6	2	22	1
----	----	----	---	---	----	---

ТАБЕЛА 3: Број и структура избеглих лица у општини Брус у 2010.години на евиденцији до 18 г. од 18 до 60 г. преко 60 г. самохрани жене у статусу-без

58	19	39	34	22	19	39
----	----	----	----	----	----	----

Из презентираних табела се може закључити да од укупног броја - 103 избегла и интерно расељена лица, која су житељи наше општине, 40% је радно способног живља а 60% је старо и млађе од 18 година, што само по себи говори о стању ове популације. А када се зна да се већина бави сезонским пословима и да нема сталних прихода, онда је јасно да у нашој средини егзистира популација којој је неопходна помоћ да би опстала и то планска и дугорочна помоћ.

Из претходних података види се да постоји тенденција смањења броја избеглих и интерно расељених лица. Њих 39 је добило наше држављанство и сада су равноправни суграђани, па су троје и засновали брачну заједницу. Према уоченим тенденцијама одласка из наше општине, избегла и интерно расељена лица, највише одлазе у Београд, Крушевац, Краљево, Крагујевац, као и око већих градова у Војводини а мањи број је успео да оде и у трећу земљу – иностранство (Шведска, Финска, Канада, САД и др...). Веома мали број је оних који су се вратили у земљу порекла или на КиМ. Разлог одласка су веће могућности за запошљавање, куповина непокретности или климатски услови.

Од исказане популације не може се очекивати решење свих проблема које имају а потребе су многе а пре свега стамбене, обзиром да су 34 лица смештена у поменутом Дому а сва остала су углавном у приватном смештају. Зато је неопходно и приоритетно решавање овог задатка. До сада се ад-хок мини пројектима НВО, УНХЦР, КИРС-а, Локалне самоуправе и осталих донатора ова популација здружено помагала, међутим све је то занемарљиво у односу на помоћ у трајном збрињавању породице под кров. А тренутно пет (5) породица, на основу анализе овог повереништва и обраћања истих је у потреби за стамбеним смештајем. Од времена затварања колективних центара,

период 2002-2005.године, локална заједница није предузимала кораке за изградњу стамбених јединица за напред присутну популацију у приватном смештају. Међутим погоршањем укупне друштвено-економске ситуације, не само у нашој општини, већ у целој земљи, поред регистрованих проблема код домицијалног становништва, које је донела СЕК-а (светска економска криза), регистрован је укупан проблем стамбеног збрињавања присутне популације, која није више у економској и не само економској, моћи да измирује своје подстанарске рачуне.

Локална самоуправа из ове проблематике је нашла излаз, прихватајући пројекат израде локалног акционог плана (ЛАП) за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Брус за период 2010-2014.година, којим ће се између осталог обезбедити могућност изградње стамбеног објекта за најугроженије избегличке и ИРЛ породице.

Поглавље 3. Анализа ситуације и закључци

Анализа окружења је обухватила четири врсте квалитативних анализа: преглед документације о ширем радном окружењу, Анализу стања (SWOT), Анализу заинтересованих страна и Анализу проблема.

Преглед документације о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних стратешких докумената релевантних за ову област, активни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и интерно расељеним лицима у општини Брус.

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих и интерно расељених лица су:

- Национална стратегија за решавања питања избеглих и интерно расељених лица (2002);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012;
- Национална стратегија запошљавања 2005-2010;
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012;
- Стратегија развоја социјалне заштите;
- Национални план акције за децу

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о ⁷избеглицама. С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, који је усвојен у мају 2010 године.

Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002) дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана.

Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.

Општина нема ни један локалан стратешки документ који се бави питањима од значаја за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица.

Програми и пројекти за избеглице и ИРЛ лица који су до сада реализовани или се актуелно реализују у општини Брус су:

- ❖ Пројекат конверзије колективног центра у Дом за стара лица у којем је смештено 75 избеглих старих лица, а реализован је у партнерству са УНХЦР-ом, Црвеним крстом и Министарством за социјалну политику
- ❖ Пројекат „Огревно дрво“, финансиран од стране ХЕЛП-а Немачка
- ❖ Медицинска помоћ пружана избеглим лицима која се налазе у Дому за стара лица од стране Данског савета
- ❖ Пружање помоћи у виду грађевинског материјала, финансирана од стране ИНТЕР СОС-а
- ❖ Пружање помоћи у пакетима намирница – КИРС
- ❖ Омогућен и организован повратак избеглих и ИРЛ лица која су хтела да се врате у своју домовину - КИРС

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу. Анализа је урађена коришћењем SWOT технике.

⁷ „Службени гласник РС“, бр. 18/92; „Службени лист СРЈ“, бр. 42/2002; „Службени гласник РС“, бр. 45/2002

У Н У Т Р А Ш Њ Е	<p style="text-align: center;">Снаге</p> <ul style="list-style-type: none"> • Политичка воља локалне власти и подршка општинске управе • Формиран Савет за миграције и трајна решења • Сарадња са свим релевантним институцијама • Повереништво за избеглице, Центар за социјални рад • Добро успостављен систем локалне социјалне заштите • Величина и ресурси општине • Географски положај Општине • Постојање земљишта за изградњу • Добра прихваћеност избеглих и ИРЛ у локалној заједници 	<p style="text-align: center;">Слабости</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ограничена средства локалне самоуправе и отежан приступ финансијским средствима • Недовољна обученост кадрова за неке активности и слаба мотивација, као и оптерећеност институција • Низ нерешених проблема локалног становништва – приоритети • Недовољна медијска покривеност • Неразвијеност општине Брус
	С П О Љ А Ш Њ Е	<p style="text-align: center;"><u>Могућности</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Постојање државних стратегија • Подршка КИРС-а • Подршка хуманитарних организација • Подршка дијаспоре • Законски и стратешки оквир • Могућност приступа фондовима ЕУ, суседским програмима • Статус неразвијене општине • Опредељење средстава у буџету Општине • Могућност изградње социјалних станова • Програми Националне службе за запошљавање •

Најважнији закључци ове анализе су:

Локална заједница има значајне капацитете за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица.

Главне снаге локалне заједнице релевантне за питања ове популације су:

- политичка воља локалне власти и подршка општинске управе
- формиран Савет за миграције и трајна решења
- сарадња са свим релевантним институцијама
- Повереништво за избеглице, Центар за социјални рад
- добро успостављен систем локалне социјалне заштите
- величина и ресурси општине
- географски положај Општине
- постојање земљишта за изградњу
- добра прихваћеност избеглих и ИРЛ у локалној заједници

У даљем раду требало би **побољшати** следеће капацитете локалне заједнице:

- обучавање кадрова за неке активности и повећати мотивацију, а уједно смањити оптерећеност институција
- решавање проблема локалног становништва – приоритете
- већу видљивост проблема избегличке и расељеничке популације
- континуирано планирање наменских средстава у буџету локалне самоуправе за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица.

Најзначајније **спољашње могућности**, које из ширег друштвеног окружења делују на питања избеглих и интерно расељених у локалној средини су:

- постојање државних стратегија
- подршка хуманитарних организација
- подршка дијаспоре
- законски и стратешки оквир
- статус неразвијене општине
- опредељење средстава у буџету Општине
- могућност изградње социјалних станова
- програми Националне службе за запошљавање
- активности и програми КИРС-а
- приступ ИПА фондовима

Као важне **препреке** из спољашњег окружења које би требало узети у обзир у процесу даљег планирања, идентификоване су следеће:

- светска економска криза и последице које произилазе
- лоши билатерални односи са Хрватском (нерешено станарско право, конвалидација радног стажа...)
- спора имплементација националних стратегија
- нестабилна политичка ситуација у земљи

Анализом заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Брус, које су диференциране на:

- крајње кориснике/це услуга (различите групе избеглих и интерно расељених лица) и
- кључне партнере у локалној заједници у развијању и примени мера и програма.

Крајњи корисници/це Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и ИРЛ су:

- ❖ Избегла и ИРЛ у приватном смештају која немају трајно решено стамбено питање
- ❖ Породице избеглих и ИРЛ чији је члан/ови ОСИ, хронично болесна особа и/или дете са сметњама у развоју
- ❖ Самачка старачка домаћинства без прихода или са минималним приходима
- ❖ Самохрани родитељи у популацији избеглих и ИРЛ – Поред самосталне бриге о деци, суочени су са економским и стамбеним проблемима. У укупном броју доминирају самохране мајке са једним или више деце
- ❖ Вишечлане породице
- ❖ Незапослена, радно способна избегла и ИРЛ

Општинска управа, обезбеђује општи оквир, локалну регулативу и услове за реализацију подршке избеглим и интерно расељеним лицима у локалној заједници.

Повереништво за избеглице, као део Општинске управе врши поверене послове, у оквиру своје основне делатности и координацију различитих програма који се односе на помоћ избеглим и ИРЛ.

Одсек за урбанизам и грађевинарство и имовинско правне послове врши послове у оквиру своје основне делатности, као и помоћ у програмима и пројектима директно намењеним стамбеној изградњи за избегла и интерно расељена лица.

Кључни партнери локалној заједници су:

- ❖ **Центар за социјални рад** - у оквиру својих надлежности прописаних законом обавља одређене активности и пружа услуге из области социјалне заштите.
- ❖ **Црвени Крст** - кроз своју основну социјално-хуманитарну делатност.
- ❖ **Национална служба за запошљавање** – кроз националне програме samozapošljavanja и запошљавања, даје одређене приоритете и избеглим и ИРЛ.
- ❖ **Образовне институције** (основне и средње, више и високе школе) - укључују у образовни систем избегле и ИРЛ под једнаким условима као и за све друге ученике.
- ❖ **Здравствене институције** – Дом здравља пружа здравствене услуге из свог домена рада.
- ❖ **Установе социјалне заштите** (Дом старих и болесних у општини Брус) где је смештен одређен број избеглих и расељених лица.
- ❖ **КИРС (Комесаријат за избеглице Републике Србије)** - обавља координацију различитих програма за избегле и интерно расељене, преко повереника и кроз сарадњу са локалном заједницом.
- ❖ **Међународне и домаће НВО** – УНХЦР, Интерсос, ИОМ, Дански Савет, СДФ, и друге, чија се активност огледа у имплементацији донаторских програма у области становања, доходовних делатности и правне помоћи.

- ❖ **Министарство рада и социјалне политике** - кроз систем социјалне заштите обезбеђује остваривање свих законом предвиђених права у овој области за интерно расељена и избегла лица.

Веома је битно учешће невладиног сектора, грађанства и медија у процесу трајне интеграције избеглица и интерно расељених лица. Они пружају директну помоћ локалној управи приликом израде пројеката и информисаности како избеглица и интерно расељених лица тако и шире јавности. Помоћ избеглицама и интерно расељеним лицима пружа НВО "Локална Кућа Развоја Брус".

Анализа проблема је показала да су **главни проблеми избеглих и интерно расељених лица** у Општини:

- ❖ **Нерешено стамбено питање.** Овај проблем имају избегла и ИРЛ која станују у приватном смештају (проблеми плаћања закупа и режијских трошкова).
- ❖ **Недостатак материјалних средстава.** Изражен је у већем делу избегличке и расељеничке популације а посебно код старачких домаћинстава, самохраних родитеља, породица чији су члан/ови ОСИ, хронично болесне особе и/или деца са сметњама у развоју, која условљавају и немогућност квалитетне здравствене заштите и неге.
- ❖ **Проблеми правне природе.** Тешкоће око прибављања различитих докумената из државе порекла, права из пензијског и инвалидског осигурања у држави порекла, а не могу остварити ни здравствено осигурање.
- ❖ **Отежано располагање сопственом имовином у земљама и/или местима порекла.** Овај проблем се манифестује на локалном нивоу, али његово решавање је везано за националне институције и сарадњу Србије са бившим републикама .
- ❖ **Незапосленост.** Генерално висока стопа незапослености у локалној заједници и недостатак радних места, условљавају незапосленост и избеглих и ИРЛ. Један део избеглих и ИРЛ се бави привременим и повременим пословима који нису регистровани и другим облицима стицања зараде у сивој економији.

ОПШТИ ЗАКЉУЧЦИ АНАЛИЗЕ – СПОРНА ПИТАЊА

• Локална заједница и локална самоуправа имају различите капацитете за бављење унапређењем положаја избеглих и интерно расељених лица, као што су: људски ресурси, одговарајућа развојна документа и стратешки приступ развоју општине и институционализоване организационе целине општинске управе и различите механизме за подстицање развоја.

Потребно је ове већ постојеће механизме и структуре и њихове активности повезати са унапређењем положаја избеглих и интерно расељених.

• Избегла и ИРЛ су врло хетерогена група са разноврсним потребама.

Неопходно је да се издвоје приоритети на које ће овај локални план покушати да одговори, као и да се подстиче активизам и конструктивна сарадња самих корисничких група у процесу реализације Плана.

• Озбиљност и обим проблема са којима се суочава популација избеглих и интерно расељених намеће плански и фазни приступ њиховом решавању. Ово се нарочито односи на проблем становања који захтева значајне ресурсе.

Неопходно је планирати решавање ових проблема кроз потпуну усклађеност програмских и финансијских аспеката плана и уз систематско издвајање дела

средстава из локалног буџета и планирање начина за прикупљање средстава кроз различите нове пројекте или привлачење већ постојећих донаторских и кредиторских пројеката.

Поглавље 4. Приоритетне циљне групе

Критеријуми за избор приоритетних група оквиру Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и ИР лица у Општини Брус су следећи:

- ❖ Стамбена и егзистецијална угроженост циљне групе;
- ❖ Бројност циљне групе погођене одређеним проблемом;
- ❖ Хитност решавања проблема;
- ❖ Досадашњи ниво обухвата лица и групе са организованом друштвеном подршком;
- ❖ Истовремена погођеност циљне групе већим бројем проблема;
- ❖ Мандат и одговорност локалне самоуправе у односу на проблем.

Приоритетне групе у оквиру Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у Општини Брус су:

1. Корисници смештаја у Дому за стара лица у општини Брус.
2. Избегла и ИРЛ која немају трајно решено стамбено питање, а који живе у приватном смештају.

Најугроженија избегла и ИРЛ у оквиру претходних приоритета :

- Вишечлане породице које су у приватном смештају
- Породице чији је члан/ови ОСИ, хронично болесна особе и/или деца са сметњама у развоју
- Самохрани родитељи без сталних прихода
- Стара лица са недовољном породичном подршком

Приоритетни проблеми

- ❖ Нерешено стамбено питање.
- ❖ Недостатак материјалних средстава.
- ❖ Здравствени проблеми.
- ❖ Незапосленост

Поглавље 5.
Општи и специфични циљеви

ОПШТИ ЦИЉ

**ПОБОЉШАЊЕ СОЦИЈАЛНО – МАТЕРИЈАЛНОГ ПОЛОЖАЈА ИЗБЕГЛИХ И
ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА У ОПШТИНИ БРУС ПУТЕМ ПРОГРАМА ЗА
ТРАЈНО РЕШАВАЊЕ СТАМБЕНОГ ПИТАЊА И ЕКОНОМСКО ОСАМОСТАЉИВАЊЕ
И ОСНАЖИВАЊЕ**

Специфични циљеви:

СЦ1: До краја 2012 године помоћи стамбено збрињавање најмање 10 породица избеглих и ИРЛ (кроз) изградњом објекта за социјално становање у заштићеним условима

СЦ2: У периоду од 2012-2013. године помоћи економско осамостаљивање и оснаживање најмање 19 (породица) избеглих и ИРЛ кроз програме преквалификације и доквалификације, као и кроз пакете доходавних активности, у сарадњи са НСЗ и донаторима

СЦ3: У периоду од 2012-2014.године помоћи стамбено збрињавање најмање 5 породица избеглих и ИРЛ кроз помоћ у грађевинском материјалу за завршетак започете стамбене градње тј. за адаптацију постојећих, неусловних стамбених објеката

СЦ4: До краја 2014. год. помоћи стамбено збрињавање најмање 5 породица избеглих и ИРЛ кроз програм откупа домаћинства са окућницом

Поглавље 6.
Активности- задаци за реализацију ЛАП-а

Специфични циљ 1: До краја 2012 године помоћи стамбено збрињавање најмање 10 породица избеглих и ИРЛ (кроз) изградњом објекта за социјално становање у заштићеним условима							
Активност	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет локалне самоуправе	Остали извори		
1. 1. Обезбеђивање финансијских средстава за изградњу	Први квартал 2011.	Одобрена средства	Потписан уговор са Општином Потписан уговор са будућим корисницима (избегла и ИРЛ)	10% Сопствени извори	90% Остали донатори	Председник општине, Савет за миграције и трајна решења Повереник за избеглице	Комесаријат за избеглице
1.2. Формирање комисије за избор корисника за програм становања у заштићеним условима	Први квартал 2011.	Формирана комисија и сачињени услови и критеријуми	Решење о формирању комисије и конкурсна документација са условима и критеријумима			Комисија, Комесаријат	Комесаријат
1.3 Доношење правилника	Први квартал 2011.	Усвојен правилник				Комисија	
1.4.Расписивање конкурса и прикупљање пријава	Први квартал 2011.	Расписан конкурс и прикупљене пријаве	Позив за учешће на конкурс и предате пријаве			Комисија	
1.5. Одређивање грађевинске парцеле и одобрење за градњу	Први и други квартал 2011.	Утврђивање грађевинске парцеле Одобрење за изградњу	Грађевинска дозвола			-Начелник Управе -Стручне службе општине	Комисија Комесаријат
1.6. Разматрање пријава и доношење одлуке о избору корисника становања у заштићеним условима	Други квартал 2011.	Извршен избор корисника становања у заштићеним условима	Записник и одлука Потписани уговори са корисницима			Комисија	Комесаријат
1.7. спровођење јавне набавке-избор најбољег понуђача за изградњу објекта	Други и трећи квартал 2011.	Избор грађевинског предузећа	Потписан уговор о изградњи објекта за становање у заштићеним условима			Председник Општине Републички комесар	Комесаријат
1.8.Изградња објекта	Други и трећи квартал 2011.	Градилиште	Грађевинска књига			Извођач-грађевинско предузеће	Стручне службе општине Комесаријат
1.9.Реализација програма – усељење корисника	Трећи и четврти квартал 2011.	Усељење корисника у објекат	Решења о додели стана у објекту Новински и ТВ извештаји, фотографије			Комисија	Комесаријат

Специфични циљ 2: У периоду од 2012-2013. године помоћи економско осамостаљивање и оснаживање најмање 19 (породица) избеглих и ИРЛ кроз програме преквалификације и доквалификације, као и кроз пакете доходавних активности, у сарадњи са НСЗ и донаторима

Активност	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет локалне самоуправе	Остали извори		
1.1 Идентификовање потреба за одређеним занимањима и израда програма преквалификације и доквалификације	Други квартал 2012. и други квартла 2013.	Идентификовање потребе за одређеним занимањима и израда програма преквалификације и доквалификације		Постојећи људски ресурси		Савет за запошљавање	Привредници НСЗ
1.2 Презентација програма, јавно оглашавање путем локалних медија и на сајту општине	Други квартал 2012. и други квартла 2013	Одржане две презентације за циљну групу до 19 корисника	Евалуациони лист за обе презентације	Сала за презентацију са потребном опремом		Савет за запошљавање и Одабрани привредници	Комесаријат НВО
1.3 Израда правилника за програме преквалификације и доквалификације	Трећи квартал 2012. и трећи квартал 2013	Формирани критеријуми за укључивање корисника преквалификације и доквалификације	Усвојен правилник	Постојећи људски ресурси		Комисија Савет за запошљавање Општинско веће	Комесаријат НВО
1.4. Реализација обуке	Четврти квартал 2012. и Четврти квартал 2013	Обучено до 19 корисника, односно избеглих и ИРЛ	Сертификат корисника	950€	8.550€	Савет за запошљавање НСЗ	Комесаријат Општина Брус

Специфични циљ 3: У периоду од 2012-2014.године помоћи стамбено збрињавање најмање 5 породица избеглих и ИРЛ кроз помоћ у грађевинском материјалу за завршетак започете стамбене градње тј. за адаптацију постојећих, неусловних стамбених објеката

Активност	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет локалне самоуправе	Остали извори		
1.1. Аплицирање код Комесаријата за избеглице и осталих донатора	Четврти квартал 2012. – Четврти квартал 2014.	Одобрена средства	Потписан уговор са Општином Потписани споразуми са циљном групом	10% Сопствени извори 1.600 € Републички буџет и др. Донаторства средства која нису у супротности са IPOM	90% Остали донатори 14.400 €	Председник општине, Савет за миграције и трајна решења Повереник за избеглице	Комесаријат за избеглице Остали донатори
1.2. Формирање комисије за доделу грађевинског пакета и израда услова и критеријума за откуп	Први квартал 2013.	Формирана комисија и сачињени услови и критеријуми	Решење о формирању комисије и конкурсна документација са условима и критеријумима			Комисија, Комесаријат	Комесаријат НВО за избегла и ИРЛ
1.3 Доношење правилника	Први квартал 2013.	Усвојен правилник	Одлука Комисије о усвајању правилника			Комисија Комесаријат	Општинско веће Комисија Комесаријат
1.4.Расписивање конкурса и прикупљање пријава	Други квартал 2013.	Расписан конкурс и прикупљене пријаве	Позив за учешће на конкурс и предате пријаве Објављивање конкурса у медијима			Комисија	Комесаријат Стручне службе општине
1.5. Обилазак и фотографисање објеката кандидата	Трећи и четврти квартал 2013.	Непосредан увид у стварно стање	Записник и фотографије са лица места за сваки појединачни објекат			Чланови комисије Стручне службе општине	Комесаријат Стручне службе општине
1.6. Разматрање пријава и доношење одлуке о избору корисника грађ. материјала	Први квартал 2014.	Извршен избор корисника помоћи у грађевинском материјалу	Записник и одлука			Комисија Стручне службе општине	Комесаријат Стручне службе општине
1.7. Спровођење јавне набавке-избор најбољег понуђача	Први и други квартал 2014.	Избор понуђача	Потписан уговор са најбољим понуђачем			Комисија Комисија за јавне набавке Стручне службе општине	Комесаријат Стручне службе општине
1.8.Закључивање уговора са подуговарачем	Други квартал 2014.	Закључени уговори	Потписани уговори			Корисник и други потписник уговора	
1.9.Реализација програма – расподела грађ. пак.	Трећи и четврти квартал 2014.	Уградња материјала	Фотографије, и завршни извештаји			Комисија Стручне службе општине	Комесаријат

Специфични циљ 4: До краја 2014.год. помоћи стамбено збрињавање најмање 5 породица избеглих и интерно расељених лица кроз програм откупа домаћинства са окућницом							
Активност	Период реализације (од-до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет локалне самоуправе	Остали извори		
1.1. Аплицирање код Комесаријата за избеглице и осталих донатора	Први квартал 2014.	Одобрена средства	Потписани уговори	-	-	Председник општине	Донатори
1.2. Формирање комисије за израду Правилника о расподели сеоских домаћинства	Први квартал 2014.	Формирана комисија Усвојен правилник	Решење о формирању комисије и усвајање Правилника	-	-	Комисија и Савет за миграције и трајна решења	Донатори и Комесаријат за избеглице
1.3 2.4. Медијско оглашавање	Први квартал 2014.	Спроведена медијска кампања	Број и врста медијских садржаја	-	-	Повереништво за избеглице и локалне медијске куће	НВО
1.4. Расписивање конкурса и прикупљање пријава	Први - Други квартал 2014.	Расписан конкурс и Прикупљене пријаве	Број прикупљених пријава	-	-	Комисија и Савет за миграције и трајна решења	Донатори
1.5. Обилазак попис и класификовање расположивих сеоских домаћинства	Други квартал 2014.	Направљена база података расположивих сеоских домаћинства	Записници, фото и видео материјал	-	-	Комисија и Повереништво за избеглице	Донатори, месне заједнице и месне канцеларије
1.6. Организовање локалне медијске кампање	Други квартал 2014.	Спроведена медијска кампања	Број и врста медијских догађаја и садржаја	-	-	Повереништво за избеглице и локалне медијске куће	НВО
1.7. Расписивање Конкурса	Трећи квартал 2014.	Расписан конкурс	Позив на учешће на конкурс	-	-	Савет за миграције и трајна решења	Средства јавног информисања
1.8. Прикупљање пријава	Трећи квартал 2014.	Прикупљене пријаве	Број прикупљених пријава	-	-	Повереништво за избеглице	Савет за миграције и трајна решења
1.9. Решавање по расписаном конкурс и прикупљеним пријавама	Четврти квартал 2014.	Одлуке и решења	Записници	-	-	Комисија	Савет за миграције и трајна решења
1.10. Потписивање уговора и увођење корисника у посед	Четврти квартал 2014.	Потписани уговори и Уведени корисници у посед	Потписани уговори	-	-	Донатори	Општина Брус и Повереништво за избеглице

7. Поглавље

Ресурси/Буџет

Процењено је да ће за реализацију Локалног акционог плана 2010-2014. године бити потребно укупно око 25.500 ЕУР. Потребна средства за реализацију и имплементацију ЛАП-а биће планирана годишњим буџетима локалне самоуправе Општине Брус на основу предвиђених планова за сваку годину појединачно у циљу реализације сваког појединачног програма.

Уколико се буду развијали програми социјалног становања под заштићеним условима, донације у грађевинским пакетима, програми преквалификације и доквалификације, локална самоуправа ће поред већ наведених средстава датих у табеларним приказима (извори финансирања донације, републички и градски буџет), обезбедити људске и материјалне ресурса за унапређење квалитета живота у новим насељима.

Средства за реализацију овог Локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог локалног плана, као и из других доступних извора.

Напомена: Предвиђена средства за петогодишњу реализацију ЛАП-а детаљно су дата у б. Поглављу-Општи и специфични циљеви у табеларном прегледу сваке појединачне активности.

8. Поглавље

Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛАП-а у Општини Брус обухватају **локалне структуре и различите мере и процедуре** које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

- 1) **Структуре за управљање процесом примене ЛАП-а и**
- 2) **Структуре које су оперативне и примењују ЛАП**

Структуру за управљање процесом примене ЛАП-а, након његовог усвајања, представљаће чланови Савета за миграције и трајна решења Општине Брус који су учествовали у изради плана и евентуално додатни чланови из реда кључних актера у локалној заједници, укључујући и кориснике овог плана. Савет за миграције и трајна решења Општине Брус ће, као део свог будућег рада, направити План управљања применом ЛАП-а.

Овај Савет, као управљачка структура, има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене ЛАП-а;
- Именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације ЛАП-а;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглих и ИРЛ у локалној заједници;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији ЛАП-а;
- Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног акционог плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана;
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним акционим планом;
- Редовно достављање извештаја координатору/ки Локалног савета за миграције о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2010. год. припремаће Савет за миграције и трајна решења Општине Брус уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Локални савет ће формирати и одговарајуће радна тела. Годишње планове ће усвајати Скупштина Општине Брус.

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

9. Поглавље

Праћење и оцена успешности

- **Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације) ЛАП-а** је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.
- **Временски оквир:** Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2010-2014. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Скупштини општине Брус. Финална евалуација обавиће се на крају 2014. године.
- **Предмет мониторинга и евалуације:** Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.
- **Кључни индикатори утицаја** за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:
 - Број нових програма за избегла и ИРЛ;
 - Обухват избеглих и ИРЛ новим програмима;
 - Структура корисника програма;
 - Ниво укључености различитих актера у подршку програмима намењених избеглим и ИРЛ у локалној заједници;
 - Обим финансијских средстава издвојених за програме намењене избеглим и ИРЛ;

- Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и ИРЛ (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Процесни индикатори су дефинисани у склопу табеле Локалног акционог плана.

- **Методе и технике мониторинга и евалуације:** За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори), анкете, извештавање и др.

Веће општине Брус је образовало Савет за миграције и трајна решења Општине Брус који ће бити одговоран за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Радно тело ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног акционог плана.